

**ZARZĄDZENIE PREZESA CENTRALNEGO URZĘDU GOSPODARKI WODNEJ
ORAZ MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 31 stycznia 1967 r.

w sprawie zasad przeprowadzania pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających powietrze atmosferyczne.

Na podstawie art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 14, poz. 87) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zakłady wydalające gazy o łącznej ilości ponad 40.000 m³/godz. obowiązane są ustalać ilość wydalanych substancji za pomocą pomiarów oraz za pomocą wskaźników ilości wydalanych substancji, uzgodnionych z organem do spraw ochrony powietrza prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

2. Pomiary stężeń substancji w gazach odlotowych wykonuje się co najmniej po trzech dobach nieprzerwanej pracy ciągu produkcyjnego. W odniesieniu do nowo zainstalowanych lub przekazywanych po remoncie urządzeń redukujących zanieczyszczenia pomiary należy wykonywać nie wcześniej niż po dwóch tygodniach nieprzerwanej pracy tych urządzeń.

3. Pomiary należy wykonywać w miejscach i warunkach określonych Polskimi Normami, a w braku norm — w miejscach i warunkach uzgodnionych z organem do spraw ochrony powietrza prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej. Miejsca pomiarów powinny być tak usytuowane, aby były możliwie łatwo dostępne.

4. Przy wykonywaniu pomiarów stężeń substancji w gazach odlotowych należy wykonać pomiar: ilości, temperatury, ciśnienia i prędkości wydalanego gazu, a w odniesieniu do pyłów należy ponadto oznaczyć ich skład ziarnowy.

§ 2. 1. Zakłady, o których mowa w § 1, obowiązane są prowadzić księgę emisji substancji, do której wpisuje się wyniki pomiarów, ilość wydalanych substancji, ustaloną na podstawie wskaźników, oraz inne dane w zależności od rodzaju produkcji. Ramowy wzór księgi określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

2. Zakłady wykonują okresowe pomiary dwa razy w roku, sporządzając odpowiedni protokół.

3. Organ do spraw ochrony powietrza prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej może:

- 1) zarządzić wykonywanie pomiarów częściej lub rzadziej w wypadkach uzasadnionych procesem technologicznym oraz rodzajem emisji, jak również określić czas wykonywania pomiarów;
- 2) zwolnić zakład od obowiązku wykonywania pomiarów na czas określony, jeżeli stwierdzi, że substancje wydane w gazach odlotowych nie powodują przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym;
- 3) zarządzić wykonanie dodatkowego, jednorazowego pomiaru w razie stwierdzenia nieprawidłowości w wykonaniu okresowych pomiarów lub stwierdzenia nadmiernego wzrostu emisji;

4) zarządzić ustalanie przez zakłady, wydalające gazy w ilości poniżej 40.000 m³/godz., ilości wydalanych substancji za pomocą pomiarów lub wskaźników, jeżeli ich emisja może spowodować przekroczenie dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym.

§ 3. Sposób wykonywania pomiarów i obliczeń ilości wydalanych substancji określają wytyczne stanowiące załącznik nr 2 do zarządzenia. Wytyczne te stosuje się także przy wykonywaniu kontrolnych pomiarów przeprowadzanych przez organy do spraw ochrony powietrza prezydium właściwych wojewódzkich rad narodowych.

§ 4. 1. Liczbę i usytuowanie punktów pomiarowych dla wykonywania pomiarów stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym na obszarach chronionych i specjalnie chronionych należy dostosować do wielkości obszaru objętego badaniem oraz jego zróżnicowania pod względem fizjograficznym i zagospodarowania przestrzennego.

2. W punktach pomiarowych ustalonych zgodnie z ust. 1 organy państwowej inspekcji sanitarnej w zależności od potrzeb wykonują pomiary:

- 1) stężeń SO₂ średniodobowych i jednorazowych;
- 2) stężeń pyłu nietoksycznego średniodobowych i jednorazowych oraz opadu pyłu;
- 3) stężeń innych substancji gazowych (lub par) występujących na obszarze objętym badaniem.

3. Wytyczne w sprawie zasad ustalania liczby i usytuowania punktów pomiarowych, metodyki oznaczania poszczególnych rodzajów substancji w pobranych próbkach oraz metody przeprowadzania pomiarów stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym na obszarach chronionych i specjalnie chronionych ustalił Główny Inspektor Sanitarny.

§ 5. Pomiary stężeń substancji w powietrzu atmosferycznym na terenie zakładu i w strefie ochronnej wykonuje zakład według zasad określonych w § 4 ust. 2 i 3; liczbę i usytuowanie punktów pomiarowych, liczbę pomiarów jednostkowych, zakres badań laboratoryjnych oraz sposób przekazywania wyników ustala zakład w uzgodnieniu z organem do spraw ochrony powietrza prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej na podstawie wytycznych Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej.

§ 6. Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej ustala w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej wykazy zakładów obowiązanych sukcesywnie do rozpoczęcia dokonywania pomiarów określonych w niniejszym zarządzeniu.

§ 7. Przepisy zarządzenia dotyczące prezydium wojewódzkich rad narodowych stosuje się odpowiednio do prezydium rad narodowych miast wyłączonych z województw.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezes Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej: *J. Grochulski*
Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: *J. Sztachelski*

Załącznik nr 1 do zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1967 r. (poz. 62).

RAMOWY WZÓR KSIĘGI EMISJI SUBSTANCJI

Zakład Punkt emisji
 miesiąc rok

Data	Produkcja ton na dobę	Rodzaj produkcji	Wskaźnik emisji					Emisja					Temperatura gazów odlotowych	
			gazów m ³ /t *)	pyłu kg/t	charakterystycznych zanieczyszczeń gazowych m ³ /t *)			gazów m ³ na dobę	pyłu kg na dobę	charakterystycznych zanieczyszczeń gazowych m ³ /t *)				
					1...	2...	3...			1...	2...	3...		
Średnia miesięczna														
Wyniki pomiarów														

Skład ziarnowy pyłu

*) Podać w przeliczeniu na warunki normalne, tj. przy ciśnieniu 760 mm i w temperaturze 0°C.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1967 r. (poz. 62).

WYTYCZNE W SPRAWIE SPOSOBU WYKONYWANIA POMIARÓW I OBLICZEŃ EMISJI SUBSTANCJI

1. Określenia podstawowe.

- 1) Przez stężenie substancji w gazach odlotowych należy rozumieć stosunek ilości substancji do jednostki gazu odlotowego, wyrażony w gramach na m³.
- 2) Przez stężenie substancji w powietrzu atmosferycznym należy rozumieć stosunek ilości substancji do jednostki objętości powietrza atmosferycznego, wyrażony w mg/m³.
- 3) Przez wskaźnik ilości wydalanых substancji (emisji) należy rozumieć stosunek ilości substancji wydalonej

do ilości produkcji lub do ilości zużywanych surowców (uzależniony od rodzaju stosowanych surowców i procesu technologicznego).

2. Sposób ustalenia wskaźników ilości wydalanых substancji (emisji).

Ilość gazów emitowanych do atmosfery, ilość emitowanego pyłu oraz ilość emitowanych zanieczyszczeń gazowych określa się na podstawie ustalonych wskaźników emisji. Wskaźniki emisji ustalają poszczególne zakłady

na podstawie analizy procesu technologicznego oraz sprawdzających pomiarów emisji. Sposób obliczenia i interpretacja wyników pomiarów sprawdzających powinny być uzgodnione z organem do spraw ochrony powietrza prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej. Prawidłowość przyjętych wskaźników należy sprawdzać przez pomiary bezpośrednie wartości emisji. W razie wystąpienia rozbieżności wyników pomiarów i wartości obliczonych na podstawie wskaźników większych od 20%, należy przeprowadzić ponowną weryfikację wskaźników emisji.

3. Pomiary emisji.

- 1) Usytuowanie punktów pomiarów emisji pyłu powinno być zgodne z normą PN/M-34129 (projekt) „Odpylające urządzenia kotlewe. Wymagania i badania odbiorcze”.
- 2) Pomiar ilości emitowanych gazów powinien być przeprowadzony w punktach przewidzianych do pomiaru

ilości emitowanego pyłu, zgodnie z normą podaną w pkt 1.

- 3) Pomiar temperatury emitowanych gazów powinien być przeprowadzany w punkcie położonym możliwie najbliżej wylotu gazów do atmosfery i w zasadzie przy użyciu termometrów rejestrujących. Jeżeli umieszczenie termometrów bezpośrednio przy wylocie gazów do atmosfery jest niemożliwe, należy ustalić doświadczalne współczynniki spadku temperatur na odcinku od punktu umieszczenia termometru do punktu wylotu gazów do atmosfery.
- 4) Pomiar emisji pyłu należy przeprowadzać zgodnie z normą podaną w pkt 1.
- 5) Skład ziarnowy pyłu należy ustalać zgodnie z postanowieniami odpowiednich Polskich Norm. Skład ziarnowy pyłu oznacza się na podstawie próbek pobranych z pyłu wydzielonego w cyklonach i filtrach mierniczych oraz w innych przyrządach do pomiarów zapylenia gazów.